

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/182/2022
Identifikačné číslo spisu:	2207204694
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2207204694.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ľ. C., narodenej XX. R. XXXX, F., Ľ. XX, proti žalovaným 1/ Ľ. Š., narodenému XX. R. XXXX a 2/ E. Š., narodenej XX. R. XXXX, obaja H. Ľ., W.. T. XXXX/XX, obidvom zastúpeným hosťujúcim euroadvokátom Mgr. Jakubom Hartmanom, Česká republika, Tišňov, Janáčkova 333, o zaplatenie 2 904,47 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 10C/120/2007, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. júna 2018 sp. zn. 26Co/156/2017 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 12. júna 2018 sp. zn. 26Co/156/2017 a rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda z 18. mája 2017 sp. zn. 10C/120/2007, ako aj výroky II. a III. uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda z 09. augusta 2022 z r u š u j e a v e c v rozsahu zrušenia v r a c i a Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „okresný súd“) rozsudkom z 18. mája 2017 sp. zn. 10C/120/2007 uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne 2.903,17 € s 9,5 % ročným úrokom z omeškania od 2. júna 2007 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok), žalobcovi priznal náhradu trov konania v celom rozsahu (II. výrok) a rozhodol, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (III. výrok).

2. II. výrokom uznesenia zo dňa 09. augusta 2022 sp. zn. 10C/120/2007 okresný súd rozhodol o oprave „rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn.: 10C/120/2007-584 zo dňa 18.5.2017 v II. výrokovej časti, takto: II. Súd priznáva žalobcovi náhradu trov konania v celom rozsahu. sa mení a správne znie: II. Žalobcom v 1. a v 2. rade sa ako spoločne a nerozdielne oprávneným p r i z n á v a voči žalovaným v 1. a v 2. rade ako spoločne a nerozdielne zaviazaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V zostávajúcej časti sa rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn.: 10C/120/2007-584 zo dňa 18.5.2017 n e m e n í. Tým istým uznesením vo výroku III. okresný súd rozhodol tak, že „Súd o p r a v u j e zápisnicu o pojednávaní zo dňa 18.5.2017 v časti vyhláseného rozsudku, takto: I. Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne sumu vo

výške 2.903,17 € s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 2.903,17 € od 02.06.2007 do zaplataenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. II. Súd priznáva žalobcovi náhradu trov konania v celom rozsahu. III. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. sa mení a správne znie: I. Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne sumu vo výške 2.903,17 € s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 2.903,17 € od 02.06.2007 do zaplataenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. II. Žalobcom v 1. a v 2. rade sa ako spoločne a nerozdielne oprávneným p r i z n á v a voči žalovaným v 1. a v 2. rade ako spoločne a nerozdielne zaviazaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. III. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V zostávajúcej časti sa zápisnica o pojednávaní zo dňa 18.5.2017 n e m e n íť.

3. Súd prvej inštancie aplikujúc § 451 Občianskeho zákonníka v dôvodoch rozsudku uviedol, že medzi žalobcami a žalovaným 1/ bola dňa 28. októbra 2004 uzatvorená zmluva o nájme nebytového priestoru zapísaného na LV č. XXXX, nachádzajúceho sa na prízemí obytného domu na Y. G. č. XX v F., súp. číslo K. na parc. č. 2401/2 s celkovou výmerou plochy nebytového priestoru 108,23 m² a terasou vo výmere 25,81 m², pozostávajúci z 8 miestností a príslušenstva, ktorým sa rozumie chodba a tri WC. Zmluva bola uzavretá na určitú dobu 5 rokov, do 15. novembra 2009 s dohodnutým mesačným nájomným 25.000,-Sk. Nájomca sa zaviazal uhrádzať aj náklady za dodávku tepla, teplej a studenej vody, odvoz odpadu a služby zálohovo 5.000,- Sk mesačne správcovi domu s tým, že skutočné náklady budú vyúčtované 1 x ročne. Žalovaný pri zriaďovaní reštaurácie v prenajatých priestoroch vnesol do nebytového priestoru zariadenie predmety do kuchyne aj zariadenie reštaurácie. Nájomný vzťah bol ukončený dohodou zmluvných strán a dňa 09. februára 2005 bola uzavretá zmluva o nájme nebytového priestoru medzi žalobcami ako prenajímateľmi a nájomcom PASTA BAR, s.r.o. nadväzujúca na zmluvu uzatvorenú žalobcami so žalovaným 1/ dňa 28. októbra 2004. Nájomný pomer vznikol dňom 15. novembra 2004 na dobu určitú 10 rokov, t. j. do 15. novembra 2014. Mesačné nájomné bolo dohodnuté na 846,44 eura (25.500,- Sk). Nájomca bol povinný uhrádzať prenajímateľovi aj paušálny poplatok vo výške 159,33 eura (4.800,- Sk) za správu nehnuteľnosti. Zariadenie reštaurácie ostalo vo vlastníctve žalovaného 1/, nový nájomca mal zariadenie v užívaní. Obchodné podiely v uvedenej spoločnosti žalovaní dňa 29. novembra 2006 previedli na Y. F. a M. L.; zmena v obchodnom registri bola vykonaná dňa 13. decembra 2006. V zmysle zmluvy o nájme nebytových priestorov mala oprávnená držba nebytového priestoru spoločnosťou PASTA BAR, s. r. o. kontinuálne pokračovať. Žalovaní však nebytový priestor novým majiteľom a konateľom nikdy neodovzdali, pretože jeho odovzdanie podmieňovali vyplatením finančného záväzku. Veci uskladené v nebytovom priestore podľa zhodnej výpovede žalovaných boli vo výlučnom vlastníctve žalovaného 1/ a neboli súčasťou prevodu na PASTA BAR s. r. o. Žalobcovia sa o prevodoch obchodných podielov PASTA BAR, s. r. o. dozvedeli 10. januára 2017 (zrejme má byť správne uvedený rok 2007, pozn. dovolacieho súdu) z obchodného registra, výpoveď z nájmu PASTA BARu zaslali dňa 15. decembra 2006. Z čestného prehlásenia svedka Y. F. z 15. februára 2008 okresný súd zistil, že nebytový priestor PASTA BAR, s. r. o. nemohla užívať v súlade s nájomnou zmluvou, pretože v období od 29. novembra 2006 do 08. marca 2007 túto nehnuteľnosť bez právneho dôvodu obsadili bývalí spoločníci a konatelia PASTA BARu s.r.o. - žalovaní 1/ a 2/. Od nehnuteľnosti mu ako konateľovi odmietli vydať kľúče a nebytový priestor mu neumožnili prevziať. Žalovaní 1/ a 2/ majú podľa okresného súdu pasívnu legitímáciu, nakoľko zariadenie nebytového priestoru (hnuteľné veci) boli v ich vlastníctve a nebytový priestor vypratali 08. marca 2007.

3.1. Výšku bezdôvodného obohatenia ustálil súd prvej inštancie na základe priemeru výšky nájomného za porovnateľné nehnuteľnosti zisteného zo správy Magistrátu hlavného mesta SR Bratislava (199 eur/m²/rok, čo je 16,58 eura/1m²/mesiac) a od LEXXUS a.s. (16,58+6=22,58:2=11,29). Pri ploche nebytového priestoru 108,23 m² za obdobie od 13. decembra 2006 do 08. marca 2007 je výška bezdôvodného obohatenia 3 456,85 eura. Žalobcovia žiadali uhradiť sumu 2 903,17 eura, ktorú im okresný súd priznal spolu s 9,5 % ročným úrokom z omeškania od 02. júna 2007 do zaplataenia a vo zvyšku žalobu žalobcov zamietol (žalobcovia nepreukázali omeškanie žalovaných od 13. decembra 2006). O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 Civilného

sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

4. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (v ďalšom aj „odvolací súd“) rozsudkom z 12. júna 2018 sp. zn. 26Co/156/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcom ako spoločne a nerozdielne oprávneným priznal voči žalovaným ako spoločne a nerozdielne zaviazaným nárok na náhradu 100 % trov odvolacieho konania. Po doplnení dokazovania na odvolacom pojednávaní odvolací súd dospel k záveru, že aktívna legitímácia žalobcov je daná titulom vlastníctva nebytových priestorov, pasívna legitímácia žalovaných vyplýva z ich vlastníctva hnutelných vecí vnesených do nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcov. Tento záver dosvedčili žalovaní na výsluchu vykonanom na pojednávaní pred súdom prvej inštancie 11. februára 2008, preto odvolací súd vyhodnotil ich neskoršie námietky proti tomuto skutkovému stavu, ako aj návrhy na opätovné vykonanie tohto dokazovania za účelové. Na odvolacom pojednávaní žalovaní priznali, že medzi nimi a spoločnosťou PASTA BAR, s. r. o. neexistovala dohoda o prevode vlastníctva zariadenia reštaurácie (vnesených hnutelných vecí) na túto spoločnosť (ktoré žalovaní napokon vypratali sami). Spoločnosti PASTA BAR, s. r. o. nebolo umožnené užívať tieto priestory ako celok najneskôr 13. decembra 2006. Počas konania žalovaní relevantne nespochybnili, že nebytový priestor (v tom čase v nájme spoločnosti PASTA BAR, s. r. o.) neodovzdali fyzicky novým konateľom spoločnosti, pretože noví konatelia a zároveň spoločníci im nezaplatili cenu za obchodné podiely v tejto spoločnosti. Výpoveďami svedkov F. a L. bolo preukázané, že novým konateľom neboli odovzdané kľúče od nebytového priestoru. Odvolací súd uzavrel, že žalobcovia boli proti svojej vôli donútení trpieť užívanie nebytových priestorov žalovanými (uskladnenie nábytku bez právneho podkladu) bez poskytnutia protiplnenia. Objasnil, že pod pojmom „donútenie“ nemožno rozumieť pôsobenie násilia na žalobcov, ale samotný fakt, že v nebytovom priestore žalobcov boli umiestnené hnutelné veci, ktoré neboli ich a s ktorými nemohli celkom voľne disponovať. Za nepodstatný označil odvolací súd skutočný rozsah užívania nebytových priestorov na uskladnenie vecí žalovaných, pretože nebytový priestor sa stal nevyužiteľný akoukoľvek tretou osobou ako celok na účely, na ktoré bol určený. Na strane žalobcov teda ide o prípad plnenia bez právneho dôvodu v zmysle § 451 Obč. zák. Prijímateľom tohto plnenia nebola obchodná spoločnosť PASTA BAR, s. r. o., ale žalovaní, v ktorých v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov boli veci uskladnené v sporných nebytových priestoroch. Žalovaný 1/ vniesol do nebytového priestoru žalobcov hnutelné veci - zariadenie reštaurácie, ktoré tam zostalo do 08. marca 2007.

4.1. Za nepodstatnú označil odvolací súd existenciu nájomnej zmluvy, ktorou bol nebytový priestor daný do užívania spoločnosti PASTA BAR, s. r. o., a tým aj námietku žalovaných, že žalobcovia mali od spoločnosti PASTA BAR, s. r. o. vymáhať ušlé nájomné. V dôsledku neodovzdania kľúčov žalovanými by táto spoločnosť mohla v zmysle §§ 673 a nasl. Občianskeho zákonníka uplatňovať nárok na zľavu alebo odpustenie nájomného. Okrem toho samotná existencia nároku na nájomné podľa odvolacieho súdu nevylučuje existenciu nárokov z bezdôvodného obohatenia voči inej osobe.

4.2. Dôvodné nie sú podľa odvolacieho súdu ani námietky žalovaných, že nemohli nebytový priestor vypratať, pretože jeho užívateľom bola spoločnosť PASTA BAR, s. r. o. Hnutelné veci umiestnené v nebytovom priestore boli vo vlastníctve žalovaných a tí boli oprávnení a povinní fyzicky ich odstrániť. Nie sú podstatné námietky žalovaných, že tieto veci mali slúžiť na prevádzkovanie reštaurácie a mala ich ďalej užívať spoločnosť PASTA BAR, s. r. o., ktorá mala z výnosov zaplatiť žalobcom omeškané nájomné. V spore je riešené užívanie priestorov za konkrétne obdobie 13. decembra 2006 až 08. marca 2007. Uvedené dohody boli urobené len medzi žalovanými a svedkami F. a L. ako nadobúdateľmi obchodných podielov danej spoločnosti. K realizácii týchto plánov nedošlo z dôvodov na strane oboch nadobúdateľov, čo ale ide na ťarchu žalovaných, v ktorých vlastníctve tieto veci boli. Žalobcovia do rokovaní a právnych vzťahov medzi žalovanými a svedkami F. a L. nevstupovali, neboli účastníkmi zmlúv uzavretých medzi nimi, preto je prípadné stroskotanie obchodných plánov žalovaných a oboch svedkov v spoločnosti pre žalobcov nepodstatné.

4.3. Nad rámec uvedeného odvolací súd poukázal na to, že zmluva o nájme medzi žalobcami a spoločnosťou PASTA BAR, s.r.o., bola uzatvorená 09. februára 2005, teda v deň založenia spoločnosti. Podľa § 64 ods. 1 Obchodného zákonníka sú z konania spoločnosti pred jej vznikom spoločne a nerozdielne zaviazané osoby, ktoré takto konali. Príslušný orgán spoločnosti [v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným valné zhromaždenie - § 125 ods. 1 písm. a) Obchodného zákonníka] môže toto konanie do troch mesiacov od vzniku spoločnosti schváliť, kedy bude platiť, že z tohto konania je

zaviazaná spoločnosť od počiatku. Podľa § 64 ods. 2 Obch. zák. však spoločnosť nesmie prevziať iné záväzky než tie, ktoré súvisia so vznikom spoločnosti a z ktorých sú zaviazaní zakladatelia alebo štatutárny orgán, alebo jeho členovia, okrem tých, ktoré prevzala s odkladacou podmienkou účinnosti právneho úkonu, ktorou je dodatočné schválenie spoločníkmi alebo príslušným orgánom spoločnosti. Zmluvu o nájme z 09. februára 2005 v mene PASTA BAR, s. r. o., podpísal žalovaný 1/ ako konateľ spoločnosti, v dôsledku čoho bol z nej podľa § 64 ods. 1 Obch. zák. zaviazaný on sám. Nebolo preukázané, že by valné zhromaždenie toto konanie žalovaného 1/ schválilo, v dôsledku čoho podľa § 64 ods. 1 Obch. zák. táto nájomná zmluva zrejme nezaväzuje spoločnosť PASTA BAR, s. r. o., ale zostal z nej zaviazaný konateľ - žalovaný 1/. Pokiaľ by to bolo tak, boli by celkom nepodstatné všetky námietky žalovaných proti aktívnej či pasívnej legitimácii založené na existencii tejto nájomnej zmluvy.

4.4. V odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania voči neúspešným žalovaným.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali (pôvodní) žalovaní dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Za doposiaľ judikátorne neriešené otázky, posúdené súdmi nižších inštancií nesprávne, žalovaní označili otázky: „1. Je vlastníkom veci, ktorý ju prenechá na užívanie inému (zmluvnému užívateľovi), oprávnený domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia od tretej osoby, ktorá bez právneho dôvodu užívala vec v dobe, kedy bola prenechaná do užívania zmluvnému užívateľovi? 2. Užívaním cudzej veci bez právneho dôvodu v dobe, kedy je táto vec prenechaná vlastníkom do užívania tretej osobe (zmluvný užívateľ), vzniká osobe vec fakticky užívajúcej bezdôvodné obohatenie na úkor vlastníka veci alebo na úkor zmluvného užívateľa veci? 3. Oprávňujú vnútorné spory medzi bývalým a novým spoločníkom spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá je zároveň nájomcom nehnuteľnosti, o odovzdanie kľúčov od prenajíateľa nehnuteľnosti, k nárokovaniu zľavy na nájomnom od prenajímateľa z dôvodu nemožnosti užívať prenajatú vec? 4. Možno odmietnutie bývalého spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá je zároveň nájomcom nehnuteľnosti, vydať kľúče od prenajatých nehnuteľností novému spoločníkovi, považovať za konanie, ktorým bývalý spoločník bráni spoločnosti s ručením obmedzeným v užívaní prenajíateľa nehnuteľnosti?“

5.1. Po zhrnutí v konaní nesporných skutočností žalovaní (ďalej aj „dovolatelia“) uviedli, že tvrdenia strán sporu sa rozchádzajú hlavne pri vedomosti žalobcov o tom, kto sa mohol stať koncom roku 2006 novým spoločníkom nájomcu. Žalovaní zotrvali na tom, že sa so žalobcami dohodli, že budú hľadať nového nájomcu resp. nového spoločníka spoločnosti PASTA BAR, s.r.o. a z finančných prostriedkov utržených za prevod podielu doplatia žalobcom dlžné nájomné.

5.2. Dovolatelia nesúhlasili s tým, že z vlastníckeho práva k veci bez ďalšieho vyplýva aktívna legitimácia žalobcov. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia svedčí podľa nich nájomcovi, lebo z jeho práva užívať predmet nájmu „bolo ukrajované“. Žalobcovia boli vylúčení z práva užívať predmet nájmu po celú dobu trvania nájomného vzťahu založeného nájomnou zmluvou z 09. februára 2005. Majetková ujma vznikla na strane spoločnosti PASTA BAR, s. r. o., ktorá nemohla užívať priestory pre svoju potrebu a musela hrať za ich užívanie nájomné.

5.3. Za nesprávny žalovaní považovali aj názor odvolacieho súdu, že ich pasívna legitimácia je založená prostým vlastníckym právom k hnutel'nému zariadeniu reštaurácie; zariadenie bolo vypožičané spoločnosti PASTA BAR, s. r. o. Žalobcovia nepreukázali, že žalovaní užívali predmet nájmu, a tým sa na úkor žalobcov bezdôvodne obohatili. Chýba aj protiprávnosť ako znak bezdôvodného obohatenia, pretože žalovaní prenechali hnutel'né veci do užívania spoločnosti PASTA BAR, s. r. o. na základe zmluvy o výpožičke. Nebolo preukázané užívanie hnutel'ných vecí v ich vlastníctve, uskladnených v predmete nájmu.

5.4. Odvolací súd prišiel s novou skutočnosťou, že nájomná zmluva z 09. februára 2005 zaväzuje iba žalovaného 1/, lebo nebola schválená príslušnými orgánmi spoločnosti. Z toho odvolací súd odvodzuje, že všetky námietky žalovaných proti aktívnej či pasívnej legitimácii založené na existencii nájomnej zmluvy by v prípade, keď by zaväzovala iba žalovaného 1/, boli celkom nepodstatné. Ak nájomná zmluva z 09. februára 2005 zaväzuje iba žalovaného 1/, potom sa žalovaní nemohli v dobe od 29. novembra 2006 do 08. marca 2007 bezdôvodne obohatiť neoprávneným užívaním predmetu nájmu a žalovaný 1/ ako oprávnený užívateľ na základe nájomnej zmluvy z 09. februára 2005 mohol užívať čokoľvek, čo uzná za vhodné, s povinnosťou platiť nájomné. Nárok na nájomné voči žalovanému 1/ žalobcovia nevzniesli a keby tak chceli urobiť, žalovaní namietajú jeho premlčanie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Dovolatelia podali dovolanie z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP by dovolateľ mal a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

8. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nálezy sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že dovolatelia uplatnili aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Konkrétne dovolatelia (hlavne v bodoch 4.4., 4.7., 5.1. a VI. dovolania) namietli proces dokazovania a hodnotenia dôkazov a sčasti aj nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

10. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávaný nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

11. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. V ústavnom princípe nezávislosti súdov má základ zásada voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP. Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. To ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

12. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

13. Dovolatelia vytkli nesprávnosť hodnotenia dôkazov vedúcu k záveru o naplnení predpokladov vzniku bezdôvodného obohatenia, najmä, že žalobcovia preukázali tvrdenie o užívaní predmetu nájmu žalovanými bez poskytnutia odplaty za ich užívanie. Zdôraznili tvrdenie žalobcov zo žaloby, že hnutelné vybavenie predmetu nájmu mal v užívaní nový nájomca PASTA BAR, s. r. o. a poukázali na to, že aj podľa zhodného tvrdenia strán sporu bolo hnutelné vybavenie predmetu nájmu v užívaní tejto spoločnosti. Podľa dovolateľov chýba aj znak bezdôvodného obohatenia, ktorým je protiprávnosť. Za novú skutočnosť označili záver odvolacieho súdu, že nájomná zmluva z 09. februára 2005 zaväzuje z dôvodu jej neschválenia príslušnými orgánmi spoločnosti PASTA BAR, s. r. o. iba žalovaného 1/, čo podľa dovolateľov znamená, že nebytové priestory v čase od 29. novembra 2006 do 08. marca 2007 užíval žalovaný 1/ oprávnené na základe nájomnej zmluvy z 09. februára 2005 s povinnosťou platby nájomného.

14. Právna úprava bezdôvodného obohatenia daná v § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka vychádza z povinnosti toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, obohatenie vydať. Majetkovým prospechom získaným v dôsledku bezdôvodného obohatenia je získanie majetkových hodnôt vyjadriteľných v peniazoch. Je ním aj užívanie vecí iného, ak sa uskutočňuje bez právneho dôvodu. O plnenie bez právneho dôvodu nepôjde, ak pre plnenie právny dôvod existoval (napr. výprosa), hoci samotné plnenie nemusí vždy zodpovedať zmluvným dojednaniám (napr. plnenie nad rámec dojednaní zmluvy o dielo). V spojení s užívaním nebytových priestorov (uskladnením nábytku) bez právneho dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 3Cdo/52/2005 uviedol, že o plnenie bez právneho dôvodu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka ide v prípade užívania nebytových priestorov bez nájomnej či inej zmluvy alebo iného titulu, oprávňujúceho tieto priestory užívať. V prípade takéhoto plnenia získava majetkovú hodnotu ten, kto plnenie prijíma bez právneho dôvodu, bez poskytovania náhrady za vykonávanie jemu patriacich oprávnení a bez toho, aby sa jeho majetok zmenšil o prostriedky vynaložené v súvislosti s právnym vzťahom zakladajúcim právo užívať nebytový priestor.

15. Súd nižších inštancií vychádzali zo zistenia, že zariadenie, ktoré bolo vnesené za účelom prevádzkovania reštaurácie v nebytovom priestore patriacom žalobcom (z ktorých žalobca 1/ K. R. C. dňa XX. I. XXXX zomrel a jeho právnu nástupkyňou sa stala pôvodná žalobkyňa 2/ E. C.) bolo vlastníctvom žalovaných (vychádzajúc z ich výpovedí). Žalobcovia sa domáhali vydania bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním ich nebytových priestorov žalovanými ako fyzickými osobami bez právneho dôvodu za čas od 13. decembra 2006 do 08. marca 2007. Z obsahu spisu vyplýva medzi stranami nesporná skutočnosť, že k vneseniu hnutelných vecí do nebytového priestoru žalobcov na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov uzavretej medzi (pôvodnými) žalobcami a žalovaným 1/ dňa 28. októbra 2004, ktorá bola ukončená podľa tvrdení strán sporu dohodou k 08. februáru 2005. Dňa 09. februára 2005 bola medzi žalobcami ako nájomcami a právnickou osobou PASTA BAR, s.r.o. (ktorej spoločníkmi a konateľmi boli žalovaní) uzavretá zmluva o nájme tých istých nebytových priestorov na dobu do 15. novembra 2014. Žalovaní namietali nedostatok svojej pasívnej legítimácie argumentujúc existenciou zmluvy o nájme uvedených priestorov uzavretej medzi žalobcami a právnickou osobou PASTA BAR, s.r.o. Z obsahu odôvodnení rozsudkov okresného ani odvolacieho súdu ani z nimi vykonaného dokazovania nevyplýva, ako sa vysporiadali s argumentáciou žalovaných o existencii tejto zmluvy ako užívacieho titulu nebytových priestorov žalobcov uvedenou právnickou osobou aj v rozhodnom období (13. december 2006 až 08. marec 2007), či bol v nájomnej zmluve dohodnutý účel nájmu a chýba vyhodnotenie vykonaného dokazovania z hľadiska posúdenia, či (vnútorné) nezhody pôvodných a nových spoločníkov a konateľov tejto právnickej osoby navonok ovplyvnili a akým spôsobom existenciu uvedenej nájomnej zmluvy vo vzťahu k druhej zmluvnej strane, t. j. žalobcom. Záver, ku ktorému dospel odvolací súd (hoci po vykonaní pojednávania) prezentovaný v bode 19. jeho rozsudku o viazanosti nájomnou zmluvou v spojitosti so založením a vznikom právnickej

osoby PASTA BAR, s.r.o. („táto nájomná zmluva zrejme nezaväzuje spoločnosť“) vyznieva nejednoznačne.

16. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že konanie na súdoch nižších inštancií trpí vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd potom zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie aj jeho uznesenie v časti, ktorou rozhodol o oprave rozsudku a aj o oprave zápisnice o jeho vyhlásení a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšou žalovanými argumentáciou namietajúcou najmä prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017, 9Cdo/333/2020).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.